

TYÖELÄMÄ- JA TASA- ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä lokakuuta 2004 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain muuttamisesta (HE 201/2004 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Raila Kangasperko, työministeriö
- vastaava lakimies Jorma Rusanen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- lakimies Minna Helle, Akava ry
- asiamies, varatuomari Markus Äimälä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- työmarkkina-asiamies Merja Berglund, Suomen Yrittäjät ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on toteuttaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä.

Voimassa oleva yhteistoiminnasta yrityksissä annettu laki täyttää pääosin direktiivin säännökset. Direktiivin johdosta on kuitenkin tarpeen lisätä yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain 5 §:ään säännös pykälässä tarkoitettun

henkilöstön edustajan irtisanomissuojasta ja poistaa työmarkkinajärjestöjen sopimisoikeus lain soveltamisalasta.

Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi lain 11 §:n 2 momenttiin säännös liikkeen luovuttajan ja luovutuksensaajan tiedottamisvelvollisuudesta liikkeen luovutuksen ajankohdasta tai suunnitellusta ajankohdasta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 23 päivänä maaliskuuta 2005.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä

syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksen-

mukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Yhteistoimintamenettelyssä ovat työntekijöiden edustajina yleensä luottamusmiehet, luottamusvaltuutetut ja työsuojeluvaltuutetut, joilla on työsopimuslain 7 luvun 10 §:ssä säädetty erityinen irtisanomissuoja. Jos jollakin henkilöstöryhmällä ei ole luottamusmiestä tai luottamusvaltuutettua, on tähän henkilöstöryhmään kuuluvilla työntekijöillä oikeus yhteistoimintalain 5 §:n 1 momentin mukaan valita keskuudestaan edustaja yhteistoimintalaissa tarkoitettua yhteistoimintaa varten vuodeksi kerrallaan. Tällaisella henkilöstön edustajalla ei kuitenkaan ole työsopimuslain 7 luvun 10 §:ssä säädettyä erityistä irtisanomissuojaa.

Esityksen tarkoituksena on toteuttaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä. Direktiivin 7 artiklan mukaan työntekijöiden edustajien on saatava tehtäviään hoitaessaan riittävä suojaja ja takeet voidakseen suorittaa heille kuuluvat direktiivissä tarkoitettut tehtävät asianmukaisesti. Koska henkilöstön edustajien irtisanomissuoja edellyttää yleistä irtisanomissuojaa tehokkaampaa suojaa tehtävien hoidon turvaamiseksi, hallituksen esityksessä on katsottu, että kansallinen lainsäädäntö ei tältä osin täytä direktiivissä edellytettyä vähimmäisvaatimusta. Tämän vuoksi yhteistoimintalain 5 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan henkilöstön edustajalla olisi samanlainen irtisanomissuoja kuin luottamusmiehellä ja luottamusvaltuutetulla työnantajan nojautuessa työsopimuslain 7 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun työntekijästä johtuvaan irtisanomisen perusteeseen. Täs-

sä pykälässä tarkoitettulla henkilöstön edustajalla ei siten olisi erityistä irtisanomissuojaa silloin, kun työsopimus irtisanotaan taloudellisiin tai tuotannollisiin perusteisiin.

Hallituksen esityksen perusteluista ei ilmene, miksi nämä henkilöstön edustajat on katsottu perustelluksi jättää heikomman irtisanomissuojan varaan kuin muut työntekijöiden edustajat. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan oikeusoppineet ovat kuitenkin yhteistoimintalain kokonaisuudistusta selvittävässä komiteassa katsoleet nyt ehdotetun muutoksen riittävän kattamaan direktiivin minimivaatimukset.

Yhteistoimintalain 5 §:n nojalla valittu henkilö olisi lain muutoksen jälkeenkin ainoa neuvotteluosapuolena oleva henkilöstön edustaja, jolla ei olisi tehostettua suojaa taloudellisiin tai tuotannollisiin syin perustelluissa irtisanomistilanteissa. Kuitenkin myös nämä henkilöstön edustajat — joita voi olla merkittäväkin määrä — ovat neuvottelutilanteissa varsin arkaluontoisessa asemassa ja asettavat työsuhteensa jatkuvuuden alttiiksi riskeille ryhtyessään henkilöstön edustajiksi. Ottaen huomioon henkilöstön edustajien suojan tarpeen ja lainsäädännön johdonmukaisuuden vaatimuksen valiokunta pitää tärkeänä, että yhteistoimintalain kokonaisuudistusta valmisteltaessa pyritään siihen, että kaikkia työntekijöiden edustajia suojellaan yhtenäisten periaatteiden mukaisesti.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jukka Gustafsson /sd	Leena Rauhala /kd
jäs.	Tarja Cronberg /vihr (osittain)	Paula Risikko /kok
	Susanna Haapoja /kesk (osittain)	Jukka Roos /sd (osittain)
	Anneli Kiljunen /sd	Tero Rönni /sd
	Pehr Löf /r	Kimmo Tiilikainen /kesk (osittain)
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Jaana Ylä-Mononen /kesk
	Markus Mustajärvi /vas	vjäs. Arto Satonen /kok.
	Terhi Peltokorpi /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.